ISSN 2078-5534. Вісник Львівського університету. Серія філологічна. 2018. Випуск 68. С. 343–347
Visnyk of Lviv University. Series Philology. Issue 68. P. 343–347

УДК 811.161.2’37’373’04

КОЛИ ІНОЗЕМНА МОВА ПЕРЕСТАЄ БУТИ ЧУЖОЮ…

Delura Sebastian. Z ukraińskim na ty: podręcznik do nauki języka ukraińskiego: poziom średniozaawansowany. Cz. 1. / Sebastian Delura, Urszula Drobiszewska, Iryna Kononenko, Irena Mytnik ta in. – Warszawa : Uniwersytet Warszawski. Katedra Ukrainistyki, 2013 – 209 s.

Delura Sebastian. Z ukraińskim na ty: podręcznik do nauki języka ukraińskiego: poziom średniozaawansowany. Cz. 2. / Sebastian Delura, Magdalena Jeż, Iryna Kononenko, Irena Mytnik ta in. – Warszawa : Uniwersytet Warszawski. Katedra Ukrainistyki, 2014 – 209 s.

Данута Мазурик

Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра українського прикладного мовознавства,
вул. Університетська, 1, м. Львів, 79000, Україна,
e-mail: danuryk@gmail.com

http://dx.doi.org/10.30970/vpl.2018.68.9334

Поява будь-якого навчального посібника чи підручника з української мови як іноземної – це суттєвий крок на шляху до інтеграції України у світову систему мовної освіти. Рецензований підручник задекларований як книга, що орієнтована як на викладачів української мови як іноземної, так і на польських студентів (хоча не тільки), які безпосередньо вивчають українську мову чи то з викладачем, чи то самостійно.

Додатковим викликом для укладачів підручника став той факт, що курс призначений для тих осіб, хто вже володіє базовими уміннями з української мови і прагне їх розвинути та удосконалити на ширшому мовному матеріалі та в більш розмаїтих комунікативних ситуаціях. Сама назва підручника з перших хвилин “знайомства” привертає до себе увагу і налаштовує на прихильний лад. “Бути на ти” – досить поширений фразеологізм, який виступає як дієслівна група і попри те, що часто вживається у ситуаціях, коли потрібно підтвердити близькість, рівність та дружні партнерські стосунки із добре знайомою людиною, є ще й носієм значення “добре розумітися на чомусь, досконало знати якусь справу” [2 : 881]. Стати “на ти” з іноземною мовою – достатньо амбітна пропозиція від авторського колективу, яка здатна відіграти роль сильного мотиватора для будь-кого. Автори підручника – Sebastian Delura, Urszula Drobiszewska, Magdalena Jeż, Iryna Kononenko, Irena Mytnik, Switłana Romaniuk, Aleksandra Samadowa, Marta

© Мазурик Д., 2018

Saniewska, Elżbieta Wasiak, Marta Zambrzycka – викладачі-практики, які свій багатий досвід успішно втілили у формі навчального видання у двох частинах.

У посібнику охоплено основні відомості з усіх галузей мовознавчої науки. Усе це покликане ознайомити іноземних студентів із системною організацією української мови на усіх рівнях – від фонетики та орфоепії до стилістики. Пропонована інформація є достатньою основою для побудови фраз і розуміння мови співрозмовника. Відомості про граматичний устрій мови допомагають кращому розумінню суті мовних явищ, що лежать в основі успішної комунікації українською.

Рецензована праця містить значний за обсягом матеріал, у якому детально представлено як, коли, чого і в якій послідовності треба навчати (або самостійно навчатися) для успішного результату. Структура підручника чітка і добре продумана: перша частина складається із 12 занять, а друга – з 11-ти. Чітко визначено зміст і обсяг обов'язкових для засвоєння тем, окреслено логіку й послідовність їх засвоєння відповідно до вимог навчальної програми і до комунікативних потреб польського студента.

Незважаючи на те, що кожне із занять готував хтось один із авторського колективу, у підручнику дотримано принципу наступності й послідовності у навчанні, наскрізно присутні вправи і завдання схожого типу, які мають на меті розширити комунікативні уміння студентів з усіх видів мовленнєвої діяльності.

У підручнику застосовано функціональний підхід до вивчення мовних явищ. Вони подані у зв'язному висловлюванні – тексті. Таке групування різнорівневих мовних явищ із поступовим ускладненням забезпечує тим, хто вивчає українську як іноземну, можливість інтуїтивно простежити функціональні зв'язки між мовними одиницями різних рівнів, збагнути їхню взаємозалежність, взаємодію і саме так зруміти певні закономірності української мови.

Текстове наповнення підручника потребує окремого аналізу. Навчальний матеріал свідчить про те що автори дотримуються думки, яка на сьогодні домінує в лігводидактиці, а саме: засобом і одиницею навчання іноземної мови є текст, адже саме у роботі з текстами різних стилів іноземці здатні підготуватися до спілкування в життєво важливих, реальних ситуаціях.

Під час добору текстів для навчання було враховано умови комунікації, сферу поширення, лексичне наповнення, жанрове розмаїття текстів. Усі тексти автентичні, неадаптовані. Більшість із них – це фрагменти з художніх творів сучасних українських письменників (Всеволода Нестайка, Євгена Гуцала, Остапа Вишні, Любка Дереша, Валерія Шевчука та ін.) або україномовних перекладів творів зарубіжних авторів, серед яких: Астрід Ліндгрен, Оса Ґан Шведер, Джон Мбонде, Антуан де Сент-Екзюпері, Жюль Верн. Наявні теж і уривки з публіцистики (за матеріалами газет і журналів) або науково-популярні тексти. Матеріал тренувальних вправ різного типу також переважно автентичний. Тут залучено значний діапазон текстів з інтернет-ресурсів, і що особливо приємно, з дописів українських блогерів. Принагідно хочу відзначити, що кожен уривок детально паспортизований, тому за бажанням студент, використавши посилання, зможе ознайомитися і з більшим фрагментом, а то й із цілим твором.

ISSN 2078-5534 Вісник Львівського університету. Серія філологічна. 2018. Випуск 68

Отже, безперечним позитивом підручника є значна увага авторського колективу до розвитку умінь і навичок читання. Автори вибудовують систему роботи, спрямовану на удосконалення вміння читати і сприймати тексти насамперед художнього та публіцистичного стилів. На особливе схвалення заслуговує те, що підручник забезпечує розвиток уміння виділяти в тексті незнайомі слова та різними способами з'ясовувати їх значення. Цьому сприяють завдання на зразок: "*Знайдіть у тексті синоніми до слів і словосполучень*", "*Доберіть антоніми до слів*", "*Наведені слова поєднайте з відповідними поясненнями*".

До навчального матеріалу для закріплення мовленнєвих ситуацій різних типів та рівнів вміщено системи вправ з урахування рівня підготовки студентів. Система вправ вибудувана за базовими методичними принципами. У результаті виконання таких вправ студенти отримують також знання:

- з країнознавчої сфери (про історичні події, географічні дані, економічний розвиток, соціальні інститути, культуру тощо);
- з лінгвокраїнознавства (особливості мовленнєвого етикету, відмінності у мовленнєвій поведінці персонажів різних вікових, соціальних чи професійних груп).

Аналізуючи зміст підручника, можна вважати абсолютно логічним і виправданим, що головну увагу автори приділяють розвитку і формуванню усіх видам мовленнєвої діяльності: аудіюванню, говорінню, читанню і письму. Розгляду цих видів мовленнєвої діяльності присвячено багато вправ.

Групування мовного матеріалу довкола тексту дає змогу авторам забезпечити комплексне і систематичне повторення раніше вивченого: на кожному етапі викладач (чи студент) може повернутись до пройденого та, з'ясувавши рівень засвоєння матеріалу, продовжити формування навичок застосовування здобутих знань на практиці. До кожного заняття викладач може застосовувати запропоновані укладачами вправи на підтримання мовної компетенції студентів ("*Поставте виділені іменники у множині*", "*Утворіть форми 3 особи однини та множини теперішнього часу від поданих дієслів*", "*Утворіть форми кличного відмінка від офіційних імен та їх здрібніло-пестливих варіантів*", "*Утворіть форми наказового способу від поданих дієслів*" тощо).

Особливої уваги заслуговують словнички до текстів, які системно подані у кожному занятті і є достатньо інформативними та зручними у використанні й допомагають швидко відновити в пам'яті потрібне слово або запам'ятати нове.

Інтеграція України в міжнародний науково-освітній та культурно-інформаційний простір не тільки посилила зацікавленість до вивчення української мови як іноземної, але й зумовила бажання з боку тих, хто вивчає її, отримати документ (сертифікат), який би засвідчував рівень володіння українською мовою як іноземною. Відповідно зріс попит посібники та підручники, які можуть бути використані під час підготовки до кваліфікаційного іспиту. Укладачі рецензованого підручника пропонують свою працю і як довідник, що дасть змогу підготуватися усім, хто бажає, до сертифікаційного іспиту з української як іноземної на рівень В1 (Рубіжний). За Стандартом Львівського університету імені Івана Франка, рівень В1 "Визначає **необхідний**

рівень володіння українською мовою як іноземною та засвідчує можливість ***розгорнутого*** спілкування у повсякденних ситуаціях та в умовах комунікації з елементами непередбачуваності" [1 : 4]. Тому зрозумілим є прагнення авторів якомога детальніше відтворити вимоги до рівня В1 у всіх видах мовленнєвої діяльності, щоб забезпечити комплексне удосконалення лінгвістичної і комунікативної компетенцій. І хоча в посібнику не передбачено безпосередніх завдань на сприймання мовлення на слух, однак він містить багато завдань, які спонукають до говоріння ("*Перекажіть текст своїми словами*", "*Дайте відповіді на запитання за зразком*"), а виконувані у групах, такі види роботи опосередковано сприяють розвиткові навичок розуміння усного мовлення.

У значному переліку переваг, є однак місце й деяким зауваженням чи побажанням. Для легшого і швидшого орієнтування у змісті підручника хотілося б, щоби навчальні теми мали не тільки номер, а й назву, яка б давала змогу орієнтуватися у передбачуваному матеріалі для опрацювання. У переліку головних умінь із різних видів мовленнєвої діяльності (читання, говоріння, аудіювання, письмо) варто вказувати обсяг текстів (у кількості слів), які рекомендовані до сприймання (при різних типах читання або під час аудіювання), а також тих, які повинен продукувати студент (усно чи письмово).

Навчальні завдання і тренувальні вправи свідчать переважно про завищений рівень реальних вимог до умінь і навичок порівняно із задекларованим В1. Часто рівень тексту і завдань до нього відповідає вимогам середнього рівня (В2).

Насамкінець хочу відзначити, що на питання "Чи можна бути «на ти» з мовою?!", яке неодмінно виникає, коли береш підручник у руки вперше, після детально ознайомлення відповідаєш собі та іншим ствердно: "Так!"

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Стандарт Львівського національного університету з української мови як іноземної (рубіжний рівень – В1) / Укл.: Данута Мазурик. – Львів : Вид-во ЛНУ імені Івана Франка, 2012. – 24 с.

2. Фразеологічний словник української мови / АН України, Ін-т укр. мови ; [уклад.: В. М. Білоноженко та ін., редкол.: Л. С. Паламарчук (голова) та ін.]. У 2 кн. – Київ : Наук. думка, 1993. – Кн. 1. – С. 3–528; Кн. 2 . – С. 529–980.

REFERENCES

1. Standart Lvivskoho natsionalnoho universytetu z ukrainskoi movy yak inozemnoi (rubizhnyi riven – V1) / Ukl.: Danuta Mazuryk. – Lviv : Vyd-vo LNU imeni Ivana Franka, 2012. – 24 s.

2. Frazeolohichnyi slovnyk ukrainskoi movy / AN Ukrainy, In-t ukr. movy ; [uklad.: V. M. Bilonozhenko ta in., redkol.: L. S. Palamarchuk (holova) ta in.]. U 2 kn. – Kyiv : Nauk. dumka, 1993. – Kn. 1. – S. 3–528; Kn. 2 . – S. 529–980.

ISSN 2078-5534 Вісник Львівського університету. Серія філологічна. 2018. Випуск 68

Стаття надійшла до редколегії 20. 05. 2018
доопрацьована 20. 06. 2018
прийнята до друку 15. 08. 2018

WHEN A FOREIGN LANGUAGE CEASES TO BE ALIEN…

Danuta Mazuryk

Lviv Ivan Franko National University,
Department of Applied Linguistics,
1 Universitetska St., room 233, 79000 Lviv, Ukraine
tel.: (032) 239 43 55
e-mail: danuryk@gmail.com